

Aadressiandmete käsiraamat

Downloaded 05.10.2026

Viimati uuendatud 22.08.2025

Sisukord

11. Kohanimele esitatavad nõuded	3
11.1. Kohanime keelsus	5
11.2. Oma- ja võõrsõnad, võõrkeelsed sõnad	6
11.3. Kuidas võõrsõnalist nime ära tunda?	7
11.4. Kuidas võõrkeelset nime ära tunda?	8
11.5. Eesti vähemusrahvuste asualad	8
11.6. Kohanime õigekirjutus	10
11.7. Kirjaviis	11
11.8. Vana kirjaviisi reeglid	12
11.9. Kuidas vana kirjaviisi ära tunda?	13
11.10. Võrumaa kohanimele kirjutamise reegleid	13
11.11. Kas on vaja ühtlustada murdelist ja kirjakeelset nime?	14
11.12. Omastav kääne	15
11.13. Nimeobjekti liik ja liigisõna	16
11.14. Üldjuhul üheosalisus	16
11.15. Põhi- ja rööpnimi	17
11.16. Kohanimede samanimelisuse piirang	18
11.17. Pühendusnimi	19
11.18. Isiku järgi määratud kohanimi	20
11.19. Numbrite kasutamine kohanimes	21
11.20. Suur ja väike täht kohanimes	22
11.21. Lühendid	22
11.22. Pühendusnimega liikluspindade nimede lühendamine	23
11.23. Hargtäiendid	24
11.24. Hargtäiendi vorm	25
11.25. Tagatäiend	25

11. Kohanimele esitatavad nõuded

Keskendume oma raamatus peamiselt väikekohtade, liikluspindade ja maaüksuste kohanimedele. Ka neile nimedele kehtivad üldised kohanime nõuded.

Kohanimi peab vastama kõigile **kohanimeseaduse** nõuetele: olema üldjuhul eestikeelne, omastavas käändes, järgima eesti õigekirjutuse reegleid, nimevaliku põhimõtteid jm. Samas kehtivad nii eestikeelsuse kui ka omastava käände osas üldreeglist kõrvale kalduvad erandid ja ka nendega tuleb arvestada, et tagada kohanimede mitmekesisus.

Eesti kohanimed, sh teede ja tänavate nimed, on kindla ülesehitusega. Kohanimi koosneb üldjuhul nimetuumast ja liigisõnast ning mõningatel juhtudel ka hargtäiendist.

Võib ju väita, et hakkama saab ka ilma kohanimedeta.

Määrata saab ka väga uhkeid, võib-olla ainult väikesele inimrühmale hingelähedasi kohanimesid.

Hea lahendus on siiski see, kui leitakse eelkõige kohaga sobivad kohanimed, mis aitavad kohta leida, seda iseloomustada või viidata mingile olulisele sündmusele sellega seoses (vt lisaks peatükki „**7.1. Kohanime tähtsus ja tähenduslikkus**”). Kohanimeseaduse (KNS) § 13 sätestab, et kohanime määramisel tuleb eelistada nime, mis on paikkonnas tuntud ja levinud ning mis on tähtis aja- ja kultuurilooliselt.

Kui kohanime ei ole võimalik määrata eelmisest põhimõttest lähtuvalt, tuleb eelistada nime, mis on seotud kas paikkonnaga või nimeobjekti iseärasusega või on üle-eestilise tähendusega. Abiks tuleb ka lisateabe hankimine ajaloolistest materjalidest (näiteks **ajalooarhiiv**, **Saaga** jmt), Maa- ja Ruumiameti kaardirakenduses X-GIS on olemas samuti võimalus uurida muinsuskaitseobjekte, pärandkultuuri, reljeefi, maardlate andmeid, geoloogilisi kaarte, mullakaarte, ajaloolisi maakaarte, Võru Instituudi ja Eesti Keele Instituudi kogutud kohanimesid jne (vt lisaks peatükki „**9.14. Ajalooliste andmete kasutamine**”). Kõiki mainitud andmeid on soovitatav nimede valikul arvesse võtta.

Nime valikul võib loomulikult nõu küsida ka kohalike kogukondadelt (koduloo uurijatelt, külaseltsidelt, suguvõsaurijatelt jne) ja kohanime ekspertidelt (teadusasutustelt, mis tegelevad kohanimedega, näiteks Eesti Keele Instituut, Võru Instituut, Tartu Ülikool).

Kui ka eelnimetatud valikupõhimõtteid ei ole võimalik rakendada, siis järgmine reegel, mis kehtib muidugi ka kõigil muudel juhtudel, ütleb, et kohanimed on üldjuhul eestikeelsed (KNS § 9). Erandiks on aja- ja kultuurilooliselt põhjendatud erijuhud ning pühendusnimed.

Toome veel kord esile mõned olulised põhimõtted kohanime valikul.

- Eelistada tuleb vanu kohanimesid.
 - Näiteks ajaloolistest infoallikatest leitud vanad talunimed, loodusnimed jm.
- Valida võib ka kirjeldavaid nimesid.
 - Koha asend (*Kalda tänav*), kuju (*Pikk tänav*, *Kõverjärv*), suurus (*Suuresoo*), loodusobjekt

(*Kuusiku tee, Tiigi tänav*), maastikuvormid (*Mäeküla*), sündmus (*Pulmasild, Nutumägi*), vanus (*Uuevariku*), asukoht (*Ala-Kase ja Mäe-Kase*), maavara (*Liivamägi, Kruusaaug*) jm.

◦ Sõidusihi näitamine (*Jõesuu tee*).

- Sobivad ajalugu ja rahvapärimust kajastavad nimed (*Fama põik, Heinaturu tänav*).
- Suurema hulga objektide korral võib nimed valida temaatilise sarja alusel (linnanimed, liblikanimed, puuvillatööstusega seotud nimed jne). Seejuures tuleks vältida sarnaseid või sarnase kõlaga kordusi: *Meresihi, Mereranna, Merekalda* või *Tammelehe, Tammetõru, Tammepunga, Tammeoksa*. Sellisel juhul võib ikkagi segadus tekkida, sest nimed on piirkonnas liiga sarnased.

Lisaks nimevaliku põhimõtetele tuleb jälgida, et aadress oleks üles ehitatud loogiliselt ja kergesti arusaadavalt. Väikekohtade (näiteks aiandusühistute) korral võib kaaluda ka väikekoha nimest loobumist ja liikluspinnajärgsele adresseerimisele üleminekut, sest siis aitab ka numbrite järjekord hoonet leida.

Järgnevates peatükkides toome ära kohanimedele esitatavad nõuded koos selgitustega.

Viimati uuendatud 20.12.2022

11.1. Kohanime keelsus

Eesti kohanimed on eestikeelsed. Kehtib põhimõte, et **eestikeelseid kohanimesid tuleb kirja panna sellisel kujul, nagu neid kohapeal tarvitatakse**. Kuigi varem on Eesti eri paigus erineval määral nimesid kirjakeelestatud, ei tähenda see murdeliste nimekujude vigaseks lugemist. **Eesti murded, olgu oma õigekirjaga või ilma sellela, kuuluvad kohanimede puhul eesti keele tervikusse.**

Kohanimede eestikeelsuse kindlakstegemise korra kehtestas Vabariigi Valitsus 22. juunil 2004. a määrusega nr 226. Selle kohaselt **on kohanimi eestikeelne, kui nimetuum on üks järgmistest:**

1. äratuntavalt mõne eestikeelse sõna vorm;
2. kooskõlas eesti omasõnade häälikusüsteemi ja kirjaviisiga ega ole äratuntav mугanemata võõrkeelne sõna;
3. füüsilise isiku nimi.

Olulised reeglid

- Kui nimetuum on liigisõnast lahku kirjutatud ega ühildu sellega käändes, siis peab nimetuum lõppema vokaaliga nii, et tal on tegeliku või mõeldava **eesti omasõna omastava käände kuju** (nt *Pihlakas* > *Pihlaka*, keelatud on moonutus *Pihlaki*). **Erandiks on siinjuures sõna kohakäändeline vorm** (vt lisaks peatükki "**11.12. Omastav kääne**").
- Kohanime **liigisõna on nimetavas käändes** (mitte *Laane metsa*, vaid *Laane mets*).
- Kohanime kirjpilt **peab vastama eesti õigekirjareeglitele** ehk nimetuum kirjutatakse suure algustähga, liigisõna väikese tähega (mitte *Annimäe Farm*, vaid *Annimäe farm*).

Kohanime eestikeelsuse kindlakstegemise pädevus

- Olemasoleva või määratava kohanime eestikeelsuse teeb kindlaks kohanimeääraja (enamasti omavalitsus), minister või Vabariigi Valitsus.
- Kahtluse korral olemasoleva või määratava kohanime eestikeelsuses pöördub kohanimeääraja kas kohanimenõukogu või nimeteadusliku usaldusasutuse (EKI) poole keelelise eksperdihinnangu saamiseks.
- Nimeteaduslik usaldusasutus teeb oma eksperdihinnangu teatavaks ka kohanimenõukogule.

Kohanimesid tuleb kasutada nende kohapealsel häälikkujul. Eriti puudutab see **Võrumaa kohanimesid**, mille kirjakeelestamine on sageli tegelikku häälikkuju moonutanud, nt *hürüvä* -> *Hürova*, *härämäe* -> *Härjamäe* ~ *Häramäe* (vt lisaks peatükki „**11.10. Võrumaa kohanime kirjutamise reegleid**”).

Kohanime keelsuses on lubatud aja- ja kultuurilooliselt põhjendatud erandid. Vältimaks põliste kohanime moonutamist või põhjendamatut muutmist, tuleb erandit tehes arvestada, millise keele kõnelejad elasid asjaomases kohas 1939. aasta 27. septembri seisuga (vt lisaks peatükke „**11.4. Kuidas võõrkeelset nime ära tunda?**”; „**11.5. Eesti vähemusrahvaste asualad**”).

Rahvusvahelises ameti- ja ärisuhtluses on Eesti kohanime tuumad ja hargtäiendid samased Eestis kasutatavatega. Erandina võib kasutada maanime **Eesti** ja riikidevaheliste veekogude nimede tõlkeid.

Viimati uuendatud 11.01.2023

11.2. Oma- ja võõrsõnad, võõrkeelsed sõnad

Eesti keeles kasutatava sõnavara ja nimed võib struktuuri poolest jagada kolmeks:

- omasõnad ja -nimed (*lipp, maailm, käsi, elu; Hageri, Narva, Kilingi-Nõmme*);
- võõrsõnad ja nende sarnased nimed (*buss, garaaž, trofee, film; Betooni tn, Maneeži tn, Sovhoosi tee*);
- võõrkeelsed sõnad e tsitaatsõnad ja nimed (*show, action; Rocca al Mare, Löwenruh, Wildenau*).

Allpool on toodud nimede keeleline sobivus kohanimeseaduse seisukohalt, järgides loomulikult kõiki teisi nimevaliku põhimõtteid.

- **Eestikeelne nimi**
 - piiranguteta kasutus
- **Võõrsõnaline nimi**
 - nõuab kultuuri- ja ajaloolist põhjendust

Kohanime eestikeelsuse kindlakstegemise korra § 4 lõike 1 kohaselt: Aja- ja kultuurilooliselt põhjendatud juhtudel võivad nimetuumaks olla ka võõrsõnad, mille tunnused on:

1. tähtede f, š, z ja ž (võõrsõnatähtede) esinemine;
2. tähed b, d, g sõnavormi algul;
3. rõhk järgsilbil, juhul kui on tegemist ilmse laensõnaga

Kui nimi on põline või pikalt kasutusel olnud (kasutatud enne 1944. aastat), siis on põhjendus olemas (vt lisaks peatükki „**11.3. Kuidas võõrsõnalist nime ära tunda?**”). Seejuures peab nime kirjutama kehtivate õigekirjareeglite kohaselt.

- **Võõrkeelset nime saab kasutada:**

- kui see on vastava vähemusrahvuse (rootsi, vene) alal;

põlised vähemusrahvuste alad on Loode-Eesti rannarootsi külad, Ruhnu, Peipsiääre vene külad. Pärast 1939. a septembrit algas rahvastiku vägivaldne ümberasustamine, mistõttu hilisem asustuspilt ei vasta ajalooliselt kujunenud nimede keelsusele (vt lisaks peatükki „**11.5. Eesti vähemusrahvuste asualad**”);

- kui tegemist on pühendusnimega (isiku nimi peab olema täielikult välja kirjutatud);
- kui nime panekuks on regionaalministri nõusolek;
- kui nimi on kultuuri- ja ajalooliselt põhjendatud. **Kohanimeseaduse** § 6 lõige 6 kohaselt: *Võõrkeelse kohanime määramiseks taotleb kohalik omavalitsus nõusolekut valdkonna eest vastutavalt ministrilt. Valdkonna eest vastutav minister teeb otsuse pärast seda, kui ta on saanud arvamuse kohanimenõukogult. Nimetatud kooskõlastamise korda ei ole vaja järgida juhul, kui võõrkeelse kohanimega nimeobjekt paikneb sellise asula territooriumil, mille elanike enamik oli 1939. aasta 27. septembri seisuga võõrkeelne.*
- Alati ei ole üheselt selge, millisesse rühma nimi kuulub, sest on sõnu, mille kohanimeks sobivust mõjutab see, milline päritolu neil on või milline selgitus nende kohta lisatakse. Näiteks kui tegu on selgelt äratuntava võõrkeelse sõnaga, kuigi tal ei ole ühtki selget võõrsõna ega võõrkeelse sõna tunnust, siis saab selliste üksikjuhtumite korral tugineda üksnes eksperdihinnangule. Vaata lisaks peatükki „**11.18. Isiku järgi määratud kohanimi**”

Viimati uuendatud 02.01.2023

11.3. Kuidas võõrsõnalist nime ära tunda?

- Tähed f, š, z ja ž:
 - Fosfori, Šiini, Maneeži, Telfo
- Rõhk kaugemal kui 1. silbis:
 - En`ergia, Pan`eeli, All`ee, Suhh`uumi, Marr`ai, Fant`aasia, Gener`aatori
- Tähed b, d, g sõna alguses:

- *Betooni, Dunkri, Gaasi, Gamma*
- Ebatavalised häälikjärjendid (siiski hääldatavad):
 - *Mjartseva, Turbatnja, Abti, Smirnova*
- Rahvusvahelise tüvega sõna või selle analoog:
 - *Instituudi, Viidemanni*

Viimati uuendatud 25.04.2022

11.4. Kuidas võõrkeelset nime ära tunda?

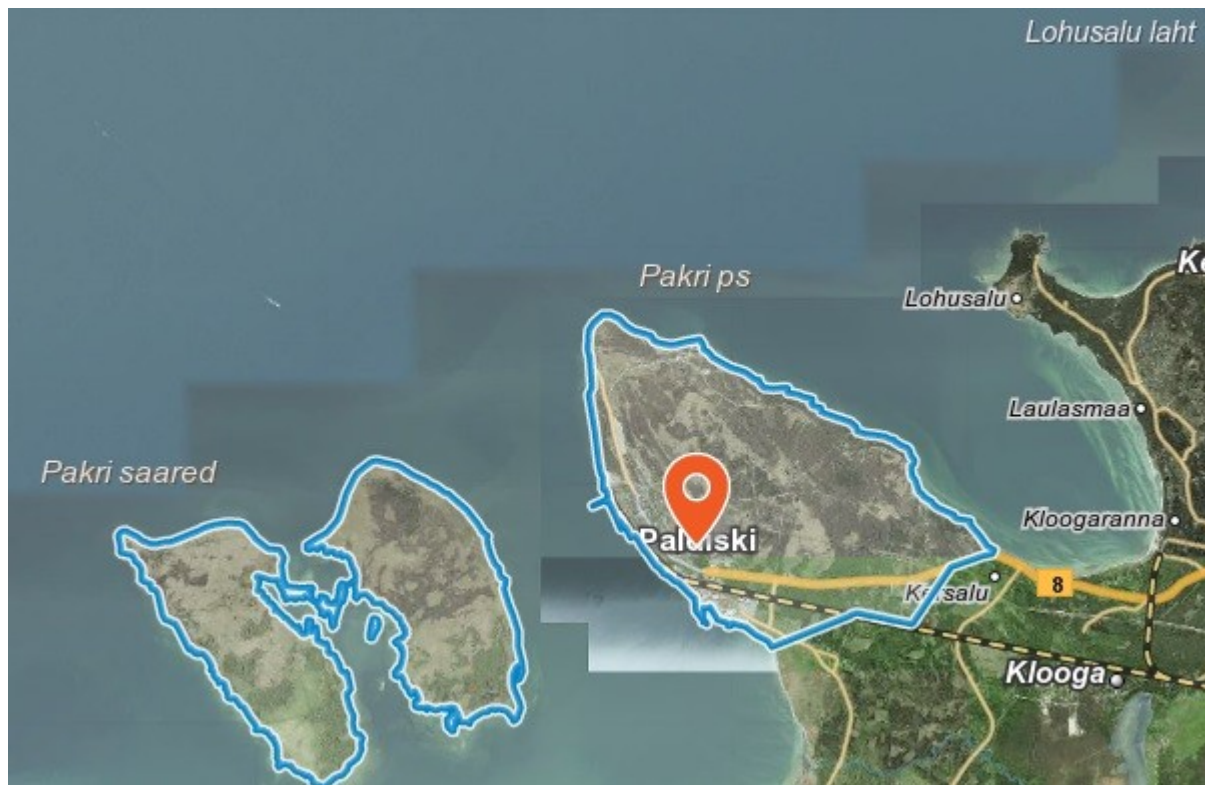
- Võõrtähed *c, q, w, x, y* (vms, nt *è, ë, ?*):
 - *Rocca al Mare, Lucca, Wildenau*
- Nime hääldatakse teisiti kui kirjutatakse:
 - *Shultsi* [šultsi], *Nitschke* [nitške], *Liebenau* [liibenau], *Strenze* [štrentse], *Rehbinderi* [reebinderi], *Bishopi* [bišopi]
 - *Grosstali* [gro(o)stali], *Hagerstali* [haagerstali], *Tuttvardi* [tutvardi]
- Võimalik on tingida, kui väidetakse, et nime loetakse eesti kirjaviisi kohaselt:
 - *Villa-Kalle, Starkopfi, Antonova, Adelheidi, Otiumi*

Viimati uuendatud 25.04.2022

11.5. Eesti vähemusrahvuste asualad

- Rootsi asustusala
 - Ruhnu
 - Vormsi, Noarootsi, Riguldi, Osmussaar
 - Pakri saared
 - Vihterpalu
 - Naissaar

- Vene asustusala Peipsi ääres
 - põhjarannik (Vasknarvast Alajõeni)
 - läänerannik (Mustvee, Kasepää vald, Kallaste, Peipsiääre vald, Piirissaar)
 - edelarannik (Beresje)

- **Eesti tähestik on järgmine:**

- a b d e f g h i j k l m n o p r s š z ž t u v õ ä ö ü
- neist *f, š, z, ž* on kasutusel üksnes võõrsõnades;
- *b, d, g* sõna alguses esinevad üksnes võõrsõnades;
- võõrtähed: c q w x y (esinevad üksnes võõrkeelsetes nimedes)
- NB! eestikeelne omasõna (puss), võõrsõna (buss), võõrkeelne tsitaatsõna (*show*).

Eesti-ladina tähestik = eesti tähed + võõrtähed + kõik ladinatähelistes keeltes kasutatavad tähed (sh näiteks č, å, é).

Mitteladina tähestikus antakse kohanime kirjakuju edasi nime transkribeerimist ja translitereerimist reeglistava ametliku tähetabeli järgi. Kohanimede transkribeerimist ja translitereerimist reeglistava tähetabeli vene tähestikus on kehtestanud haridus- ja teadusminister 20. novembri 2008. a **määrusega** nr 64. Kui kohanimi transkribeeritakse sellise keele tähestikku, mille kohta tähetabelit ei ole, kinnitatakse nimekuju nimeteadusliku usaldusasutuse ekspertiisi alusel.

Kohanime kirja pilt peab vastama eesti õigekirjareeglitele ning võib kajastada kohapealset murdepärast häälduskuju.

Võõrkeelse kohanime kirja pilt peab vastama asjaomase keele õigekirjareeglitele. Mitteladina tähestikust lähtumise korral peab võõrkeelse kohanime kirja pilt olema kooskõlas ametliku tähetabeliga.

Sama kohanime määramisel erinevatele nimeobjektidele peab nimetuumade kirja pilt olema ühesugune. See nõue tugineb **kohanimeseaduse** § 10 lõikele 5: *Sama kohanime määramisel erinevatele nimeobjektidele peab nimetuumade kirja pilt olema ühesugune.* Kui on vaja nimesid eristada, võib lisada hargtäiendi või tekitada liitsõna. Näiteks kui ühes külas on maaüksused nimega *Muro* ja *Muru* ja need nimed on sama päritolu, tuleb ka kirja pilt ühtlustada (vt lisaks peatükki "**11.11. Kas on vaja ühtlustada murdelist ja kirjakeelset nime?**").

Viimati uuendatud 02.01.2023

11.7. Kirjaviis

- **Kirjaviis – st see, kuidas me hääldust kirja paneme.** Üldreeglina kirjutatakse eesti keele sõnu häälduse kohaselt.
 - [kass] > kass
 - vrd inglise [nait] > *night, knight, nyte*
- **Eesti keele kirjaviisid:**
 - korrapäratu kirjaviis kuni XVII saj lõpuni;
 - vana kirjaviis XVII sajandi lõpust kuni 1860. aastateni;
 - uus kirjaviis (esimesed ettepanekud juba 1820. aastatel).
- **Erinev kirjaviis ei tähendanud erinevat hääldust:**
 - calla = kalla = kala

Uue kirjaviisi kaitseks

- [Kohanimeseaduse](#) § 10 lõige 3 nõuab eesti õigekirjareeglite järgimist.
- Mida öelda neile, kes väidavad, et (vanas kirjaviisis) nimi on kultuuriväärtus ja tuleks säilitada?
 - KNS kaitseb ajaloolisi nimesid endid sel kujul, nagu nad rahvasuus on kasutusel olnud, nimesid kirjutame häälduspäraselt, tänapäeva kirjaviisis;
 - vana või moonutustega kirjaviis pole kultuuriväärtus;
 - vanas kirjaviisis nime säilitamine moonutaks põlist nime, sest seda loetaks nüüdisreeglite kohaselt (vrd *Ida – lida, Simo – Siimu, Kanna – Kana, Tipu – Tipu*).

Erandina on võimalik vana kirjaviisi säilitada juhul, kui nimi ongi juba ka kõnekeeles kasutuses sellisena, nagu ta on kirjutatud. Seega on sõna ajalooline hääldus teisenenud ja seda nime, mis kunagi kohale pandi, tänapäeval enam ei kasutata.

Kui aga nime hääldus tänapäeval on algsena säilinud, tuleb see ka häälduse kohaselt kirjutada.

Kohanimed ja koha-aadressid kuuluvad avalikku keeleruumi. Seega ei või tänapäeval kohanimedes ega koha-aadressides kasutada vana kirjaviisi, vaid tuleb lähtuda kehtivast kirjakeele normist.

Paljude maaomanike jaoks on see olnud üsnagi üllatav, sest omavalitsused ega teised asutused ei osutanud sellele nõudele varem piisavalt tähelepanu ja maade tagastamine toimus paljudel juhtudel just korrapäratus või vanas kirjaviisis olnud talunimedega.

Suurem osa vanast kirjaviisist on juba maaüksuste nimedest kõrvaldatud. Selliseid nimesid on aadressiandmete süsteemi jäänud veel ainult umbes paarsada.

Iga nime puhul, millel selline probleem esineb, tuleb viia läbi haldusmenetlus ning teha kindlaks, kuidas seda hääldatakse. Vastavalt hääldusele tuleb nimed nõuetega vastavusse viia. Näiteks tuleb muuta maaüksuse (endise talu) nime *Otti* > *Oti* (vt lisaks peatükki „[17.6. Vana kirjaviis maaüksuste kohanimedes](#)”). Omaniku väide, et tema vanaisa kirjutas oma nime ikka kahe „t” tähega ei ole piisav põhjendus, lisaks peab selgitama, kuidas nime tegelikult hääldatakse. Vajadusel kaasata ka Eesti Keele Instituut. Kui soovitakse vanas kirjakeeles olevat isiku nimekuju kasutada, siis üheks lahenduseks on kehtestada pühendusnimi (st eesnimi koos perekonnanimega). Kindlasti on võimalikke lahendusi veel, igal üksikul juhul tuleb omavalitsusel omanikega need läbi arutada.

Viimati uuendatud 11.01.2023

11.8. Vana kirjaviisi reeglid

- **Erinevus uuest kirjaviisist:**
 - pikka täishäälikut märgiti lahtises silbis ühekordselt: *koli, ue, jama, wie, asa*;
 - lühikest täishäälikut märgiti lahtises silbis järgneva kaashääliku topeldamisega: *temma wanna lukku kollin*;

- NB! vana kirjaviis võimaldas kahetist tõlgendust: *kannu* = *kannu* (om sõnast *kann*) või *kanu* (mitm os sõnast *kana*);
- vanas kirjaviisis oli sõnade kirja pildi seos keeruline: *kool* – *koli* – *koli* (vrd praegu: *kool* – *kooli* – *kooli*).
- **Tähestik:**
 - kuni uue kirjaviisi käibele tulekuni ei märgitud sageli õ-d, vaid see asemel enamasti ö;
 - gooti kirjas oli v asemel w.

Viimati uuendatud 25.04.2022

11.9. Kuidas vana kirjaviisi ära tunda?

- **Ebaharilikud topeldused nime keskel:**
 - -bb-, -gg-, -dd- (*Sabba* > *Saba*, *Rägga* > *Räga*, *Sadda* > *Sada*, *Kaggootsa* > *Kaguotsa*);
 - -tt-, -kk-, -pp-, kui sõna on tegelikult II vältes (*Otti* > *Oti*, *Kukke* > *Kuke*, *Eppu* > *Epu*).
- **Ebaharilikud tähejärjendid, nt -ij- (*Ijetse* > *Hiietse*).**
- **Vanapäraseid hääldusjooned nimes** (nt -o sõnas kaugemal: *Sallo* > *Salu*, *Ado* > *Aadu*);
 - o-d ei pea tingimata nimes parandama, kuigi Põhja-Eestis oleks see soovitatav.
- **Raskesti märgatavad:**
 - *Simu* > *Siimu*, *Idase* > *Iidase*, *Iri* > *Iiri*, *Ira* > *Iira*;
 - *Alle* > *Ale*, *Annimatsi* > *Animatsi*, *Annesilla* > *Anesilla*, *Jummika* > *Jumika*.

Viimati uuendatud 25.04.2022

11.10. Võrumaa kohanime kirjutamise reegleid

Nimede kohapealse häälikkuju edasiandmisel tuleb kasutada eesti kirjaviisi, sealhulgas järgmiste täpsustustega:

- vokaalharmoonia säilimisel on **eesvokaalid** ä, e, ö ja ü ning **tagavokaalid** a, õ, o ja u; ühes lihttüves esinevad vaid emmad-kummad (nt *Härmä*, *Sepä*, *Söödä*, *Mürgü*, *Tammõ*, *Holsta*, *Põrstõ*, *Tsutsu*); i on neutraalne, esinedes nii ees- kui ka tagavokaalidena (*Tsirgu*, *Niidü*); o esineb erandina ka eesvokaalsete nimede järgsilpides (õ asemel: *Käätso*, *Peedo*);
- kõrgenenud **keskkõrgeid vokaale** (ee ~ ii, oo ~ uu, öö ~ üü) võib märkida nende kõrgete vastetega: *Tiidlä*, *Suuveere*, *Tüütsmanni*;
- kõrget (nn venepärast) **õ-d** märgitakse õ-ga: *Nõnova*, *Vöölastõ*;

- nime lõpul esinevat larüngaalklusiili e katkehäälikut ei märgita: *Hindsa, Määsi*;
- afrikaadi nõrka vastet märgitakse **ds-ga**: *Madsa, Nedsäjä*;
- **palatalisatsiooni** üldjuhul ei märgita. Silbialgulise konsonandi puhul võib seda märkida *j-ga*, eriti sõnades ja nimedes, kus see kirjakeele traditsioonile omane. Vokaalidevahelist lühikest palataliseeritud konsonanti võib näiteks teatmeteostes ja kaartidel siiski märkida analoogiliselt „Õigekeelsussõnaraamatus” kasutatud märkimissüsteemiga, st konsonandi järel akuudiga. Selline märkimisviis ei kuulu eesti tavaortograafiasse. Näiteid: *Mar´a* (tavaortograafias *Marja*), *Kar´a* (*Karja*), *Ton´a* (*Tonja*), *Hul´aku* (*Huljaku*), *Kol´o* (*Koljo*).

Liigisõnade kohapealse, kirjakeelest erineva häälikkuju võib säilitada nimetuuma ja liigisõna kokkukirjutuse korral, muul juhul kasutatakse liigisõna kirjakeelset kuju:

- *Kirbumõts, Põdrasuu, aga Väherü mets, Ragandi soo.*

Kohapealsest häälikkujust lähtuvat nime tuleks loodusnimede puhul kindlasti eelistada. Asustusnimede kuju fikseerimisel tuleks arvestada kohalike elanike soove ja säilitada kõige tuntumad kohanimed (nt linnade ja kihelkondade nimed) nende eesti kirjakeelde juurdunud kujul.

Olemasolevate kohanimed parandamine, sh tegeliku hääldusega vastavusse viimine on eriti vajalik juhtudel, kus seni käibivad nimed on normitud eksitavalt (nn kantseleietümoloogiad): *Kirbumõts, Põdrasuu, aga Väherü mets, Ragandi soo.*

- *Meenikunna soo* (peab olema: *Meenikunnu soo*), *Laanemetsa* (algne nimi *Lannamõtsa*) jne.

Viimati uuendatud 25.04.2022

11.11. Kas on vaja ühtlustada murdelist ja kirjakeelset nime?

Murdealadel esineb sageli probleem, et sama päritoluga nimed on kord kirjakeelestatud ja kord murdelised. Näiteks *Horosuu külas* asub *Horosoo* nime kandev maaüksus – külanimi on murdes, aga maaüksuse nimi kirjakeelne. Üldiselt tuleb püüda selle poole, et kirjpilt oleks ühesugune. Sama põhimõtte on sätestatud ka [kohanimeseaduse](#) § 10 lõikes 5: *Sama kohanime määramisel erinevatele nimeobjektidele peab nimetuumade kirjpilt olema ühesugune.* Kui on vaja nimesid eristada, siis võib lisada hargtäiendi või tekitada liitsõna.

Samas on esialgu siiski tähtsam ülesanne jämedatest moonutustest vabanemine ehk peamiselt vana kirjaviisi välja sõeluda. Muud küsimused, näiteks *Kuklasõ – Kuklase*, mis taanduvad murdelisusele, on pisut väiksema tähtsusega. Oluline on, et mõlemad nimed olekid põhimõtteliselt õigesti kirjutatud.

Kui nime erinevus on üksnes murdest tulenev, siis soovitame nime muuta, kuid kui erinevus tuleneb vana

kirjaviisi kasutusest, siis peab nime kindlasti muutma.

Näiteks:

- *Härämäe külas* on katastriüksus nimega *Herramäe* – see on *Härämäe* nimi vanas kirjaviisis ja vajab muutmist;
- *Rebäsemõisa külas* on katastriüksus nimega *Vana-Rebase* – tegu on murdega ja katastriüksuse nime muutmise on soovituslik;
- *Väiku-Ruuga külas* on katastriüksus nimega *Väike-Ruga* – see on vana kirjaviis, õige on kas *Väiku-Ruuga* või *Väike-Ruuga*;
- *Nilbõ külas* on katastriüksus nimega *Nilbeoja talu* – tegu on murdega ja võib jääda muutmata, kuid antud ametlikust maaüksuse nimest tuleb kõrvaldada juurdemõeldav liigisõna *tal* (ametlikesse aadressiandmetesse ja kaartidele seda liigisõna ei kanta, küll aga võib seada tava suhtluses kasutada);
- *Mõõlu külas* on katastriüksus nimega *Melo-Peetri* – see on vana kirjaviis, tuleb muuta kujule *Mõõlu-Peetri*.

Viimati uuendatud 11.01.2023

11.12. Omastav kääne

Kohanimi **peab olema üldjuhul** omastavas käändes. See nõue kehtib nimetuuma kohta. Objekti liiki märkiv sõna ehk liigisõna tuleb panna nimetavasse käändesse. Liigisõnad on näiteks tee, tänav, väikekoht, mets, põld, karjäär, järv jne. Kui nime tuum ja liigisõna on kokku kirjutatud, siis on terviknimi nimetavas (*Mõisa/küla, Uue/talu, Kesk/väljak, Must/järv*).

Näiteks tuleb muuta:

Järveääre alajaama > *Järveääre alajaam*;

Tulevik väikekoht > *Tuleviku väikekoht*;

Luiga Endrik > *Luiga-Endriku* (tegu on taluga, liigisõna *tal* on juurdemõeldav ja seda ametlikus kohanimes ega koha-aadressis välja ei kirjutata, kuid seda võib kasutada tava suhtluses);

Jaam tänav > *Jaama tänav*.

Erandina on lubatud lisaks omastavas käändes olevatele nimedele ka kohakäändelised nimed. Kohakäänded jagunevad sisekohakäändeteks (sisseütlev, seesütlev ja seestütlev) ja väliskohakäändeteks (alaleütlev, alalütlev ja alaltütlev). Sisekohakäänded väljendavad seesolemist ning sisse ja välja liikumist (näiteks kitsikusse, kitsikuses, kitsikusest), väliskohakäänded pealolekut ja sellega seotud liikumisi (lauale, laual, laualt). Vormiliselt väljendatakse kohakäändeid käändelõppudega, mis moodustavad kaks paralleelset kolmikut (-sse, -s, -st ja -le, -l, -lt). Näiteks on talude nimed olnud *Saarepealt*, *Kaskealt* ning nende muutmise ei ole vajalik.

Erandiks on ka omadussõnad, mida ei pea omastavasse käändesse panema. Näiteks on korrektsed sellised nimed nagu *Pikk tänav*, *Roheline tänav* ja *Väike tänav*.

Vt lisaks peatükki „11.24. Hargtäiendi vorm”.

Viimati uuendatud 20.12.2022

11.13. Nimeobjekti liik ja liigisõna

Nimeobjekti liigisõna (objekti liiki näitava sõna) valikul tuleb kindlasti jälgida, et liigisõna ja objekti tegelik olemus oleksid vastavuses. Üldlevinud liigisõnad on kirik, kool, tee, tänav, mets, põld, karjäär, järv jne. Liigisõna peab olema väikese tähega (seega mitte *Pikse Põik*, vaid *Pikse põik*) ja nimetavas käändes, nagu eelmises peatükis juttu oli.

Vältida tuleb olukordi, kus samas piirkonnas on kasutusel sama nimeobjekti kohta paralleelselt erinevad **liigisõnad** (näiteks tee ja tänav). Omavalitsusel tuleb otsustada, kumb liigisõna jääb, teha muudatused vastavates hoonete, korterite ja katastriüksuste koha-aadressides ning kirjutada ka siltidele liigisõna õigel kujul.

Haruldased liigisõnad

- Roheline aas (Tallinnas)
- Tõnismägi (Tallinnas), Trepimägi (Viljandis)
- Torupilli ots (Tallinnas)
- Suur Rannavärav (Tallinnas)
- Mereäär (Paldiskis)

Jälgida tuleb liigisõna kirjutust. Näiteks võib mõnel juhul liigisõnast saada nimetuuma osa: Suur kaar (siin on *kaar* liigisõna) või Suur-Kaare tänav (siin on liigisõna *tänav* ja *Kaare* on nimetuuma osa). Samuti võib liigisõnana kasutusel olev sõna olla nimetuum, nt *Puiestee* tänav või *Pärna* puiestee.

Vt lisaks peatükki „16.15. Liigisõnade eksitav kasutamine”.

Viimati uuendatud 20.12.2022

11.14. Üldjuhul üheosalisus

Kohanimed peavad üldjuhul olema **üheosalised**.

Nt *Kuslapuu tänav*, *Kannikese põik*. Nõuetele ei vasta *Meie Aed AÜ*, *Romantik Käva AÜ*, *Maa Sool AÜ* jt.

Teine võimalus on kasutada hargtäiendit, kuid sel juhul peab see olema **sidekriipsuga ühendatud**.

Nt *Suur-Karja tn*, *Uus-Võsa tn*, *Toom-Kooli tn*, *Vana-Tartu mnt*.

On ka erandeid, kus nimi on mitmeosaline ja ilma sidekriipsuta (*Taani Kuninga aed*), kuid selliseid ei ole otstarbekas hulgaliselt juurde tekitada, sest selliste nimede kasutamine aadressides on tülikas.

Erandi moodustavad ka teede kohanimed, mis on enamasti mitmeosalised. Näiteks *Oisu-Kärevere-Taikse tee*. Juhul kui tee nime soovitakse kasutada aadresside määramisel, on otstarbekas siiski määrata liikluspinnale üheosaline nimi. Näiteks Tapa linna läbib *Pärnu-Rakvere-Sõmeru tee* ning adresseerimiseks on linna piires olevale teelõigule määratud liikluspinna nimena *Paide maantee*.

Vt lisaks peatükke „**11.23. Hargtäiendid**” ja „**11.24. Hargtäiendi vorm**” ning „**12. Kohanimede kokku- ja lahkukirjutamine**”.

Viimati uuendatud 11.01.2023

11.15. Põhi- ja rööpnimi

Nimeobjektil on üldjuhul ainult üks ametlik nimi.

Erandiks on nimeobjektid, **mis ei ole** haldusüksus, tänav ega väljak (üldisemalt liikluspind), neil võib olla kaks ametlikku nime, millest üks on põhi- ja teine rööpnimi. Rohkem kui kaks ametlikku nime kohanimeobjektil olla ei saa. Lisaks põhi- ja rööpnimele võib kohanimeobjektile olla ka mitteametlikke nimesid, kuid nende kasutamine on mõnevõrra piiratud.

Rööpnime määramiseks peab kohalik omavalitsus **taotlema nõusolekut** valdkonna eest vastutavalt ministrilt. Valdkonna eest vastutav minister teeb otsuse pärast seda, kui on saanud arvamuse kohanimenõukogult. Üldiselt ei ole soovitatav määrata massiliselt rööpnimesid, sest nende kasutamine on teatud määral ebamugav ning mõnel juhul ka segadust tekitav.

Põhi- ja rööpnime võib määrata aja- või kultuurilooliselt põhjendatud juhul, kui eesmärk on säilitada:

1. võõrkeelne kohanimi nimeobjektile, millel juba on või millele määratakse ka eestikeelne nimi (näiteks on määratud nii eesti- kui ka rootsikeelsed külanimed Läänemaal Noarootsi valla küladele, nagu *Aulepa* / *Dirslätt*);
2. teine eestikeelne nimi (näiteks Võrumaal Rõuge vallas *Sänna* / *Sännä küla*).

Rööpnimeks võib määrata nimekuju, mis on kirjutatud niisuguse **eesti murde õigekirjas, millel on oma kirjakeel**. Samuti võib nimi kajastada ka kohapealset murdepärasest häälduskuju, kui murdel kirjakeel puudub.

Kui tegu on võõr- ja eestikeelse nimega, siis seda, **kumb nimedest on põhinimi ja kumb rööpnimi, otsustatakse järgmisel põhimõttel**:

1. kui nimeobjekt paikneb sellise asula territooriumil, mille elanike enamik oli 1939. aasta 27. septembri seisuga eestikeelne, määratakse põhinimeks eestikeelne nimi;
2. kui nimeobjekt paikneb sellise asula territooriumil, mille elanike enamik oli 1939. aasta 27. septembri seisuga muukeelne, määratakse põhinimeks võõrkeelne nimi. Erandina võib põhinimeks määrata üleriigiliselt tuntud eestikeelse nime, mis on kasutuses kinnistunud ajalooliselt.

Viimati uuendatud 25.04.2022

11.16. Kohanimede samanimelisuse piirang

Samanimelised ei tohi olla:

1. haldusüksused;
2. ühe valla või linna piires asuvad asustusüksused;
3. ühe asustusüksuse piires asuvad nimeobjektid.

Samanimelised on nimeobjektid, mille kohanimed on samased täiskujul, koos liigisõnaga.

Saab välja tuua terve hulga probleeme, mis tekivad, kui lähinaabruses olevate objektide kohanimed on sarnased.

- **Sama külanimi on kasutusel naaberomavalitsustes.**

Kuigi reeglite alusel võib olla erinevates omavalitsustes samanimelisi külasid, siis praktikas on soovitatav selliseid olukordi vältida ja mitte juurde tekitada. Isegi kui on olemas ajalooline põhjendus, võib sama nime kasutamine lähestikku asuvate omavalitsuste külade puhul hulgaliselt probleeme põhjustada. Ka see, kui naaberomavalitsuse küla nime kasutatakse maaüksuse (sh tavamõistes talu) nimena, võib mõnel juhul probleeme tekitada.

- **Sama väikekoha või liikluspinna nimi on kasutusel naaberomavalitsustes.**

Soovitame omavalitsustel vältida erinevates asustusüksustes ühe omavalitsuse lõikes ja samuti naabruses asuvate teiste omavalitsuste territooriumidel asuvate liikluspindade ja väikekohtade nimede eksitavat sarnasust. Liikluspindade korral tuleb lisaks kohanimeregistri andmetele jälgida ka teeregistri andmeid. Kui tegu on sama teega, mis kulgeb kord ühe, kord teise omavalitsuse piires, siis soovitame määrata sellele sama kohanimi.

- **Liikluspinna või tee nimi on kasutusel lähinaabruse (sama või naaberomavalitsuse) asulates erinevate teede kohta.**

Soovitame liikluspinnale ja teele nime määramisel jälgida, et sama nime ei kannaks juhtumisi mõni teine sama omavalitsuse tee ega liikluspind. Samuti tasub kontrollida, ega naaberomavalitsustes ei kasutata sama nime mõne teise tee puhul. Erandiks on juhtumid, kus tegu on loogiliselt sama tee jätkuga – sel juhul on sama nime kasutamine õigustatud ja mõnel juhul lausa hädavajalik, kuid tuleb jälgida, et tegu oleks sel juhul sama objektiliigiga. Lisaks tuleb jälgida teeregistris olevaid teede andmeid.

Näiteks oli Kohtla-Järvel *Roheline tänav* Järve linnaosas ja ka Viivikonna linnaosas. Tänaseks on olukord parandatud ning see tänavanimi on kasutusel ainult Järve linnaosas, Viivikonna linnaosas on määratud uus nimi: *Liiva tänav*.

- **Liikluspindadel on sama nimetuum koos erinevate liigisõnadega.**

Näiteks kui ühes vallas on korraka kasutusel *Kase tee* ja *Kase tänav*, *Kaasiku tee* ja *Kaasiku tänav*, *Kadaka tee* ja *Kadaka puiestee*. Soovitame omavalitsustel selliseid olukordi vältida ja mitte juurde tekitada. Võimaluse korral tuleb üks sellistest liikluspindadest ümber nimetada.

- **Liikluspinnal ja väikekohal on sama nimetuum erinevate liigisõnadega.**

Näiteks kui alevikus on kasutusel *Valli tänav* ja *Valli tee* ning sama valla külas on olemas ka *Valli aiandusühistu*.

- Liikluspindade ja väikekohtade kohanimeses **ei ole otstarbekas korrata linna, linnaosa ega küla nime**, juhul kui samanimelisi rohkem ei esine.

Näiteks Kohtla-Järve linnas *AÜ Kohtla-Järve Tabori* ei ole otstarbekas, sest teist Tabori-nimelist aiandusühistut pole.

Kokkuvõtteks: soovitame kohalikel omavalitsustel tagada üheselt mõistetavad aadressid, muutes segadust tekitavad kohanimesed ja vältides uute segaduste tekitamist. Sama põhimõtet toetab ka **ruumiandmete seaduse** § 48. **Samas omavalitsuses ei ole soovitatav määrata sama tüvega kohanimesid erinevatele aadressikohtadele (liikluspindadele ja väikekohtadele).** Jälgida tuleb, et kohanimeregistri ja teeregistri andmed ei oleks vastuolus.

Vt lisaks peatükke „**13.1. Väikekoha nimi**” ja „**13.3. Liikluspinna nimi**” ning nende alapeatükke.

Viimati uuendatud 20.12.2022

11.17. Pühendusnimi

Pühendusnimi on isiku mälestuseks või austuseks määratud kohanimi. Isiku nime ei või pühendusnimeks määrata selle isiku eluajal. Pühendusnime määramise kord on kehtestatud **Vabariigi Valitsus määrusega**.

- **Alati ei ole üheselt selge, kas tegemist on pühendusnimega** (nt *Koidula tänav, Lutsu tänav*). Tegu võib olla nii inimese mälestuseks või austuseks määratud nimedega kui ka lihtsalt tavaliste nimedega, millel ei ole isikuga seost. Seejuures on vaja jälgida piirkonnas olevaid teisi nimesid. Kui samas piirkonnas on kasutuses näiteks kirjanike ja kultuuritegelaste pühendusnimed, siis võib eeldada, et ka nende nimede puhul on siiski tegu pühendusnimedega, mis on jäetud nõuetekohaseks muutmata (isiku täisnimi on jäetud välja kirjutamata).
- **Pühendusnimede määramisel peab ka eesnimi (-nimed) olema välja kirjutatud** (nt *Juhan Liivi tänav*), hilisemas kasutuses võib eesnime lühendada initsiaaliks, kuid päris ära jätta ei tohi (*J. Liivi tn*). Erandiks on nimed, mis ka täiskujul sisaldavad initsiaale. Näiteks A. H. Tammsaare tee puhul pikemat nimekuju ei ole, sest tegu on pseudonüümiga, mida kirjanik ise kunagi pikalt välja ei kirjutanud.
- **Elukutset ja auastmeid pühendusnimedes ei kasutata** (nt ei ole õige määrata kohanimeks *Akadeemik Maslovi tänav* või *Kindral Laidoneri plats*).
- **Tiitlid nagu von on lubatud ja need kirjutatakse alati välja** (nt *Nikolai von Glehni põik*).

Viimati uuendatud 25.04.2022

11.18. Isiku järgi määratud kohanimi

Sageli on kohanimed määratud isiku järgi, kuid ei ole seejuures pühendusnimed. Suur hulk maaüksuste (sh talude) nimesid on tekkinud just talude esmaasustajate nimede järgi (nt eesnimede järgi määratud talunimed *Miku-Märdi, Jaani, Oti*). **Isiku järgi määratud kohanimede korral ei ole tegu mitte isiku täisnimega, vaid ainult kas ees- või perekonnanimega.**

Ka tänapäeval võidakse maaüksustele nimesid määrata isikunimede järgi, kuid see ei ole eriti soovitatav, sest inimesed ei ole enam nii paiksed ning ühes hoones võib elada erineva perekonnanimega inimesi. Kui seda siiski tehakse, peab nimi vastama eestikeelsuse reeglile. Kindlasti peab jälgima, et kui maaüksusel (nt talul) on vana nimi olemas, siis tuleb seda üldjuhul säilitada (vajaduse korral taastada), ning samuti seda, et igakordse omanikuvahetusega ei hakataks maaüksus nime muutmata.

Ka isikunimede osad (ees- või perekonnanimed) kohanimedes **peavad vastama eesti õigekirjareeglitele ja olema omastavas käändes**. Kui inimese nimi jääb omastavas käändes muutmata (*Uba > Uba*) ja selle nime järgi on määratud katastriüksuse nimi, siis ei ole midagi valesti ja nime muutma ei pea. Asjaolu, et nimi on määratud isiku järgi, ei tarvitse olla kõigile teada, seega võib taolisel juhul Maa- ja Ruumiamet näiteks paluda omavalitsuselt selgitust nime päritolu kohta. Täiendavad selgitused lisatakse aadressiandmete süsteemi vastava objekti andmete hulka.

Samas ei ole võimalik isiku nime järgi määratud katastriüksuse nime muutmata jätta juhul, **kui see ei lõpe**

täishäälikuga (nt *Kallas* peab muutuma *Kalda* või *Kallase* vastavalt sellele, kuidas isik oma nime kääneb või eelistab käänata – käänamata jätta nime ei tohi).

Murdesõnade puhul tuleb mängu veel ka murdereeglite kohane käänamine ja kirjakeele reeglite kohane käänamine. Jällegi võib nii ja naa, aga kindlasti peab tulema ühele reeglitest vastama.

Kui isiku järgi määratud nimi ei vasta eestikeelsuse reeglile, siis on võimalused järgmised:

- a) määrata pühendusnimi (st isiku täisnimi);
- b) taotleda võõrkeelse nime kasutamiseks nõusolek regionaalministrilt.

Seega - kui isikunimi on **võõrsõna struktuuriga** (nt *Starkopf*), siis on vaja aja- ja kultuuriloolist põhjendust. Igal juhul peab nimi olema **omastavas käändes** (sealhulgas ka isiku järgi määratud nimed, võõrapärase nimed ja pühendusnimed). Võõrkeelsete nimede käänamisel võivad mängu tulla ka vastava võõrkeele käänamisreeglid, aga siis tasub juba ekspertidelt nõu küsida.

Isiku järgi nime määramisest veel

Igasugust passis olevat nime kasutada ei tohi. Näiteks vene isikunimesid tuleks Eestis kirjutada Eesti transkriptsioonis. Kui venelane on omale prantsuse või inglise transkriptsioonis passi saanud, siis tema perekonna- või eesnime katastriüksusele andes tuleb ikka lähtuda venekeelsest nimest ja see meile traditsiooniliselt moel ümber kirjutada (nt *Jušini*, mitte mingil juhul *Yushini* vms).

Viimati uuendatud 11.01.2023

11.19. Numbrite kasutamine kohanimes

Kohanimeseaduse § 13 lõige 5 sätestab: *Kohanimeks ei või määrata numbrit ega muud mittesõnalist tähist.* Seega ei või numbrit ega muud mittesõnalist tähist määrata ka hargtäiendiks.

Eesti liikluspindade nimede hulgas on nummerdatud tänavaid üsna vähe ja kohanimeseaduse kohaselt neid juurde tekkida enam ei tohi. **Kui selline number aga esineb, tuleb see alati kirjutada nimetuuma ette ja kasutada punkti, sest tegemist on järjekorranumbriga. Kasutada tuleb araabia, mitte Rooma numbreid:**

- 1. Jõe tänav, 5. Jõe tänav (Pärnus);
- 2. Lehe põik (Kohtla-Järvel Kukrusel);
- 2. Tartu põik (Jõhvis);
- 1. liin, 2. liin (Tallinnas);
- 3. Roheline tänav, 4. Roheline tänav (Narvas).

Nimekujud *1 Jõe*, *Lehe põik 2*, *Tartu põik II* on vigased.

Nummerdatud tänavanimesid on Eestis mõnel pool ajaloolistel põhjustel tekkinud, nt *1. liin*, *2. liin* jms Tallinnas, *3. Roheline tänav* ja *4. Roheline tänav* Narvas (muud Rohelised tänavad on hävinud).

- **Nummerdatud** tänavad tuleks võimaluse korral ümber nimetada.
- **Kuupäevalised** kohanimed (nt 26. Juuli tänav) tekitavad palju segadust ja parem on mitte määrata kuupäeva kohanimeks. Soovitav on kuupäevalised kohanimed samuti ümber nimetada.

Vaata lisaks numbrite kasutamisest maaüksuste nimedes peatükist: "[16.9. Numbrite ekslik kasutamine](#)"

Viimati uuendatud 02.01.2023

11.20. Suur ja väike täht kohanimes

- **Põhireegel:** kohanime nimetuum ja hargtäiend kirjutatakse suure tähega, liigisõna väikese tähega.

Nt *Alevi tänav*, *Heki tee*, *Hiie puiestee*, *Suur-Karja tänav* (*Suur* on hargtäiend, kirjutatakse suure tähega ja see liitub sidekriipsu abil), *Vana-Narva maantee*, *26. Juuli tänav*, *Suur promenaad*

- **Kui nimetuum on mitmesõnaline**, siis kirjutatakse iga sõna (peale sidesõnade, kui neid peaks olema) suure algustähega.

Nt *Taani Kuninga aed*, *Uue Maaailma haljak*

- **Liigisõnad** kirjutatakse väikese tähega.

Tähelepanu tuleks pöörata haruldasematele liigisõnadele, mida kiputakse suure tähega kirjutama, nt *aas*, *jalg*, *kaar*, *ots*, *äär* jne – ka need liigisõnad tuleb kirjutada väikese tähega. Nt *Roheline aas* (mitte *Roheline Aas*), *Pikk jalg* (mitte *Pikk Jalg*), *Suur kaar* (mitte *Suur-Kaar*).

Viimati uuendatud 25.04.2022

11.21. Lühendid

Kohanime kehtestamisel ei ole tähtlühendite kasutamine lubatud. Hilisemal kohanime kasutamisel kohaaadressis võib mõningatel juhtudel lühendeid kasutada.

Aadressiandmete süsteemi määruse avaneb uues vahekaardis § 13 lõike 2 ja 3 alusel võib ametlikes aadressiandmetes kasutada ainult seitset liigisõna lühendit: **tn**, **mnt**, **pst** ja **AÜ**, **SÜ**, **GÜ**, **vkt** ning liigisõna või

selle lühendit ära jätta ei tohi. Laiemas kasutuses, st siltidel, postiaadressides ja kaartidel on kohanimesid võimalik rohkemgi lühendada. Täpsema korra esitab kohanimeseaduse § 11¹ lõike 2 ja § 16 lõike 2 alusel kehtestatud riigihalduse ministri määrus (15. jaanuar 2016. a määrus nr 2) "[Kohanime vormistamise ja kasutamise kord avaneb uues vahekaardis](#)", milles on kokku lubatud 24 lühendit, kuid ametlikes aadressiandmetes tuleb siiski piirduda eeltoodud seitsme lühendiga.

- Ametlikus kohanime **määramise õigusaktis** tuleb kindlasti kohanimi kirjutada **täiskujul**, st koos pikalt väljakirjutatud liigisõnaga ja pühendusnime puhul koos eesnime(de)ga.
- Lubatud liigisõnade lühendamist võib kasutada näiteks katastriüksuste lähiaadresside määramisel või muutmisel ja mujal aadressiandmetes.
- Kõik **liikluspindade liigisõnad** (nt *tee, allee, põik, väljak, plats* jne) kirjutatakse täielikult välja, erandiks on *maantee, puiestee* ja *tänav*, mille puhul on lubatud kasutada vastavaid punktita lühendeid väikeste tähtedega *mnt, pst* ja *tn*: Pärnu *mnt*, Kaskede *pst*, Pargi *tn*.
- Kõik väikekohtade liigisõnad kirjutatakse täielikult välja, erandiks on *aiandusühistu, suvilaühistu, garaažiühistu, väikekoht*, mille puhul on lubatud kasutada vastavaid punktita lühendeid suurte tähtedega *AÜ, SÜ, GÜ*: Kannikese *AÜ*, Ranna *SÜ*, Salu *GÜ* ning alates 1. juulist 2013 on lisandunud lühend: väikekoht – *vkt*.
- **Nimetuumaga kokkukirjutatud liigisõna** ei lühendata (nt *Toompuiestee, Ringpuiestee, Moora umbtänav, Umbtänav, Kesktänav*).
- **Eesti haldus- ja asustusüksuste nimede esitamisel koha-aadressis** on lubatud esitada vaid Eesti haldus- ja asustusüksuste klassifikaatoris esinevat nimekuju, mille lühendamine ei ole lubatud. Kõik Eesti haldus- ja asustusüksuste objektid kirjutatakse koos liigisõnaga (nt *Mõisaküla linn, Kukulinna küla, Tsirguliina alevik, Kesklinna linnaosa*).
- **Lubatud on ka pühendusnimede korral eesnimede lühendamine** (vt järgmist peatükki).
- Kõik **muud lühendid**, sidesõnad ja parasiitsõnad kohanimeses ja katastriüksuste lähiaadressides (nt *kr, mü, kü, krunn, nr, maatükk, kinnistu, ja, ning* jne) **on keelatud** ja seega tuleb need ametlikest koha-aadressidest kõrvaldada. **Erandiks** on siinjuures raudteid teenindavad maaüksused, kus on lubatud traditsiooniline piketi number ja lühend *km*. Näiteks maaüksuse nimi: *Tartu-Petseri raudtee 22,4-25,2 km*

Viimati uuendatud 03.05.2022

11.22. Pühendusnimega liikluspindade nimede lühendamine

Isikunimeliste kohanimese puhul võib lühendada eesnime, kasutades initsiaale. Eesnime täielik ärajätmine ametlikus kohanimes ei ole lubatud. Kohanime määramise õigusaktis ei või nime lühendada.

- Aadressides ja kaartidel ei tohi eesnime(sid) ära jätta, ent neid võib lühendada, kasutades üksnes eesnimetähti (initsiaale). Erinevus siltidega võrreldes on selles, et sildil tuleks ühekordne eesnimi välja kirjutada, aadressis ja kaardil võib sedagi lühendada.

- Isiku järgi määratud aadressikoha nimes, milles esineb eesnimi, võib selle asendada initsiaalidega, kusjuures initsiaalide ja perekonnanime vahele pannakse punkt ning punkti ja järgneva nime vahele jäetakse tühik, nt *A. Weizenbergi tänav*, *F. R. Faehlmanni pst*, *F. R. Kreutzwaldi põik*, *E. Särgava allee*, *E. Vilde tee*.
- Kui isiku eesnimi on sidekriipsuga kaheosaline, siis initsiaalid kujunevad kahest esitähel ja sidekriipsust ilma tühikuteta, millele järgneb punkt ja tühik, nt *A-A. Tiimanni tänav* (Albert-August Tiimanni tänav Narvas).
- **Tiitel** kirjutatakse täielikult välja selle täiskujul, nt *N. von Glehni tänav*.
- Liikluspindade (näiteks tänavate) **siltidel** ei tohi eesnime(sid) ära jätta, sest **sildid peavad olema informatiivsed ja kajastama seda, et tegu on pühendusnimega**. Kui isikunimi ei ole pikk ja sisaldab ainult ühte eesnime, siis tuleks kogu isikunimi sildile välja kirjutada, nt *August Alle*, *Anna Haava*, *Hans Kanni*, *Paul Kere*, *Jaan Koorti*, *Jakob Liivi*, *Juhan Liivi*.
- Kui eesnimesid on rohkem kui üks, siis võib neid **sildil** lühendada (nii on talitatud nt Tallinnas): *F. R. Faehlmanni*, *K. A. Hermann*, *C. R. Jakobson*, *J. V. Jannsen*, *F. R. Kreutzwaldi*, *C. T. von Neff* (viimane asub Vinni vallas Piiral).

Viimati uuendatud 11.01.2023

11.23. Hargtäiendid

Hargtäiend ([kohanimeseaduse](#) § 3 lõige 5) on kohanime täiendav koostisosa, mis eristab korduvaid kohanimesid. Kui nimesse kuulub hargtäiend, siis lisatakse see nimetuumale sidekriipsu abil (hargtäiend ei käändu). Nt *Suur-Kaare tänav*, *Väike-Kaare tänav*, *Kesk-Kalamaja tänav*, *Vana-Võidu alevik*, *Uus-Võsa tänav*, *Toom-Kooli tänav*, *Vana-Tartu maantee*.

- **Hargtäiendit** sisaldab nimi juhul, kui algselt samanimelisi kohti on lisatäienditega hakatud üksteisest eristama; nende täiendite abil hargnevad samanimelised kohad eri objektideks, sellest ka niisugune termin.
- **Tüüpilised** hargtäiendid on *Uus-* (*Uus-Muuga puiestee*), *Vana-* (*Vana-Narva maantee*), *Suur-* (*Suur-Karja tänav*), *Väike-* (*Väike-Kuke tänav*).
- **Vähem levinud hargtäiendeid:** *Eest-*, *Tagant-*, *Takka-*, *Ülevalt-*, *Alt-*.
- Ka mõne **suurema koha nimi** võib talitleda hargtäiendina, nt *Toom-Rüütli tänav* (see on Toompeal paiknev Rüütli tänav, eristamaks seda all-linnas paiknevast Rüütli tänavast), *Kiiu-Aabla küla* ja *Kolga-Aabla küla* (Kuusalu vallas on kaks Aabla küla, mida omavahel eristatakse hargtäiendiga).
- Toome näitena ära ka tüüpilisi **reljeefist tulenevaid hargtäiendite paare**, mida kasutatakse Eesti erinevates piirkondades: *Üla-* ja *Ala-*, *Mäe-* ja *Ala-*, *Ülevalt-* ja *Alt-*, *Mäelt-* ja *Alt-*.
- **Hargtäiendiks** ei või määrata numbrit ega muud mittesõnalist tähist ([kohanimeseaduse](#) § 13 lõige 5).

Aja- ja kultuurilooliselt tähtsa ning paikkonnas tuntud nimega **nimeobjekti jagunemisel** ei tohi nimeobjekti ajaloolisele tuumikule määrata täiesti uut nime. Kui vana nime kasutamise välistab samanimelisuse piirang, tuleb kasutada vana nime tuumast ja **hargtäiendist** koostatud nime ([kohanimeseaduse](#) § 13 lõige 8).

11.24. Hargtäiendi vorm

Üldreeglina liitub hargtäiend nimetuumaga sidekriipsu abil nimetuuma ette. Erandina esineb ka tagatäiendeid, mis on liidetud nimetuuma taha (vt järgmine peatükk).

- **Sidekriipsu** ei kasutata, kui hargtäiend on käänduv, nt *Suur Munamägi* (omastav *Suure Munamäe*), *Väike Emajõgi*. Tänavanimedest kuuluvad siia nt *Suur Rannavärv*, *Väike Rannavärv* (Tallinnas), *Väike Ringtee* (Rohuneemel). Niisugustele nimedele on iseloomulik, et nimetuum ja liigisõna on kokku kirjutatud, lisanduv hargtäiend jääb sellest lahku.

Eraldi tuleb tähele panna nimesid, milles on **hargtäiendit meenutav osis**, ent mis tegelikult hargtäiend ei ole. Tallinnas Rahumäel on *Väikese Illimari tänav* nimetatud Friedebert Tuglase samanimelise romaani („*Väike Illimar*”, 1937) ja selle peategelase järgi, sidekriipsu seega ei kasutata. Niisamuti oli Dunkri tänav vahepealne nimi *Vana Tooma tänav* ilma sidekriipsuta, sest seda tuli mõista kui Tallinna linnavahi Vana Tooma järgi nimetatud tänavat, mitte kui vanemat Tooma tänavat, millele leiduks paariline näiteks Uus-Tooma tänav näol. Niisuguseid raskeid juhtumeid on õnneks väga vähe.

- Seega sidekriipsu ei kasutata, kui ei ole tegemist hargtäiendiga, nt *Väikese Illimari tänav*, endine *Vana Tooma tänav* (nimetavas Vana Toomas), praegu Dunkri tänav.

Hargtäiendite omastavalise või nimetavalise kuju puhul (Uue- vs. Uus-) tuleb arvestada tava:

- **tänavanimedes on hargtäiendid nimetavas**, nt *Suur-Karja tänav*, *Uus-Tööstuse tänav*;
- **asulanimedes** on valdavalt kasutusel omastavaline täiend, nt *Suure-Kambja*, *Uue-Võidu*;
- **maaüksuse nimedes** soovitame omastavalist vormi, kuigi nimetavaline täiend ei ole viga, nt *Uue-Karjamaa*;
- **omastavaline** vorm sobib alati siis, kui on nimetuumaga kokku kirjutatud, nt *Uuesepa*, *Suuretooma*.

Üldiselt soovitamegi maaüksuste (nt talude) nimede korral pigem kokkukirjutatud nimesid. Sama soovitus annab ka kohanimenõukogu eelkäija (kohanimekomisjon) oma 1995. aasta **pöördumises**: *Sidekriipsu ja selle järel suure algustähe kasutamine liitnimes on põhjendatud juhul, kui lähestikku (ühes külas) on mitu ühenimelist hoonestatud maaüksust (nt talu) ja teistele peale ühe on lisatud hargtäiend (mingi eristav tunnus: sõna, talupidaja nimi vms), nt Lepiku, Mäe-Lepiku, Oru-Lepiku; Kubja, Eest-Kubja, Ala-Kubja. Kui selline eristav tunnus on lisatud kõigile nimedele, siis on otstarbekas rakendada tavalist kokkukirjutust, nt Jürilepiku, Mäelepiku, Orulepiku; Vanakubja, Eestkubja, Alakubja.*

- Hargtäiend *Väike-* esineb üksnes sel kujul (mitte *Väikese-*), nt *Väike-Kuke tänav*, aga *Väikese Illimari*, sest tegemist ei ole hargtäiendiga.

11.25. Tagatäiend

Lisaks ette liituvale hargtäiendile võib kohanimesedes kasutada ka **tagatäiendit** ([kohanimeseadus](#) ei keela).

Nt *Lõmmelu-Takka*, *Lättelohu Ülemine*, *Jalaku Alumine*, *Ero Kollane*, *Ero Sinine*, *Päralde-Eest*, *Allika-Alt*, *Allika-Ülalt*.

Sidekriipsu küsimus tagatäiendiga nimesedes ei ole alati selge. Üldiselt on sellised nimed vähe levinud. Kui neid hakkab rohkem tekkima, siis on ilmselt vaja ka lisareeglid välja töötada.

Viimati uuendatud 25.04.2022